

KONUK YAZAR

KORAY ERDOĞAN / YÖNETİM KURULU ÜYESİ VE CEO, RAY SİGORTA
M. SC. CARNEGIE MELLON UNIVERSITY

Kaskoda primler neden arttı?

Günümüzde yaşanan ekonomik gelişmeler tüm sektörleri derinden etkiliyor. Maliyetler her geçen gün artarken, sigorta şirketleri de son yılların belki de en zor dönemlerinden birini yaşayarak bu dalgadan nasibini alıyor. Hayat dışı sigortacılık sektöründe aslında maliyet denklemi basit. İki ana kalem var; kur ve asgari ücret. Bu iki kalemden görülen dalgalanmalara, yüksek enflasyon ortamının yarattığı belirsizlik de eklendiğinde bütün branşlardaki hasar maliyetlerinde ciddi bir artış gözlemleniyor.

Kısa bir sektör değerlendirmesi yapalım. Türkiye Sigorta Birliği'nin son açıkladığı istatistik verilerine göre 2022 yılı Eylül ayı itibarıyla hayat dışı sigortacılık sektörü 126.298.113.629

TL toplam prim üretimine ulaştı. Bir önceki yılın aynı dönemine göre yüzde 116,75 oranında büyüme gösterdi ve reel değişim yüzde 18,15 oldu. Ulaşılan bu üretimin yüzde 47,49'u 59.978.909.721 TL ile oto sigortalardan geliyor. Yani, kasko ve trafik branşlarının toplam üretimin neredeyse yansına yaklaştığını, bu doğrultuda da sektörümüzün bu yılki büyümesinin lokomotif ürünleri olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır.

Önce fiyatlarının trafik ve kasko branşlarında nasıl olduğunu izah ettikten sonra asıl konumuza geçelim. Trafik sigortalarda tavan fiyat uygulaması var ve tavan fiyatlar kamu otoritesi tarafından belirleniyor. Sigorta şirketlerinin de bu tavan fiyatın üzerine çıkmasına izin verilmiyor. Mevcut tavan prim tutarı yetersiz de olsa sigorta şirketleri bu prim üzerinden bu ürünü satmak ve ortaya çıkan zarara da katlanmak zorunda kalıyorlar. Kasko tarafında ise serbest tarife rejimi söz konusu. Yani, sigorta şirketleri hasar prim dengesine göre bu branştaki fiyatlarını serbest bir biçimde belirleyebiliyorlar.

FİYATLAR MI ARTTI YOKSA PRİMLER Mİ YÜKSELDİ?

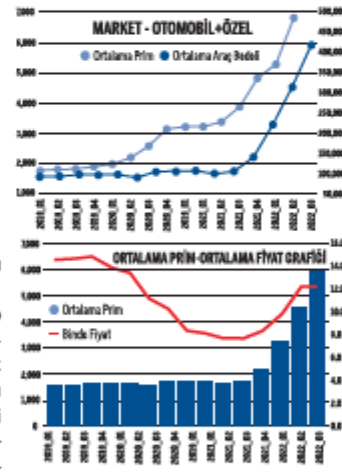
Öncelikle sigorta dünyasında fiyat prim değildir. Fiyat, sigorta şirketlerinin tarifelerine göre alması gereken risk priminin üzerine ilave edilen genel gider, acente komisyonu, kâr toplamından oluşan çarpanı ifade eder. Örnek verecek olursak 500 bin TL sigorta bedeli olan bir araç için siz 5 bin TL prim ödüyorsanız sizin fiyatınız binde 10'dur. Şimdi bu fiyat olan binde 10 sabit iken sizin aracınızın bedeli 1 milyon

TL olursa ödeyeceğiniz sigorta primi

$1.000.000 \times 0,01 = 10.000$ TL'ye yükselir. Prim arttı mı? Evet. Fiyat arttı mı? Hayır. Ne oldu? Sizin aracınızın değeri arttı. Yani sizin mal varlığınızın değeri arttığı için daha fazla prim ödüyorsunuz. 500 bin TL'lik aracınıza bir yıl sonra 10 bin TL prim ödeseydiniz bu durumda fiyatlar yükseldi diyebilirdik. Çünkü artık çarpan binde 20 olurdu.

Konuyu daha net bir şekilde açıklayabilmek adına ilk grafikte ortalama araç bedelleri ve ortalama prim tutarlarının 2019 ilk çeyreğinden 2022 yılının üçüncü çeyreğine kadar olan seyrini verdik.

Grafikten de görüleceği üzere, 2019'un ilk çeyreğinde

106 bin TL düzeyinde olan özel kullanım tarzı araçların ortalama bedeli 2022 yılının üçüncü çeyreğine gelindiğinde neredeyse 490 bin TL'ye yükseldi. Buna karşılık ödediğimiz prim ise bin 500 TL seviyelerinden 6 bin TL seviyelerine yükselmiş. Yani anılan dönemde araç bedelleri yüzde 360 seviyelerine yakın artmışken ortalama prim yüzde 300'e yakın bir artış göstermiştir. Bunu bir de fiyatların genel seyri ile de görelim.

İkinci grafikten de görüleceği üzere ortalama kasko fiyatı 2019 yılının ilk çeyreğinde binde 14,5 iken fiyatların en çok arttığı dönem olan 2022 üçüncü çeyreğinde binde 12,5 olmuş fakat halen pandemi öncesi fiyatların altında seyrediyor. Özetle, kaskoda fiyatlar artmadı. Elimizdeki varlıkların değeri arttığı için ödediğimiz primler arttı.

Diğer taraftan bugün ödenen binde 12'lik fiyat bir yıl süre ile sabittir. Yani ortalama bedeli 490 bin TL olan aracınızın bedeli altı ay sonra 700 bin TL olur ve aracınız başına bir şey gelirse sigorta şirketlerinin ödeyeceği rakam 700 bin TL olacaktır. Sigorta şirketleri kasko poliçelerini düzenlerken sigortalı varlıklar, sabit bir primle, varlığın değeri bir yıl içerisinde ne kadar artarsa artsın güvence altına alıyor. Sadece dönem başındaki varlığın değerini değil aynı zamanda dönem içerisinde varlığın değerinde meydana gelecek artışı da teminat altına alıyorlar. Bugün TL bazlı sabit bir prim ile bir yıllık teminat verebilen kaç sektör var? Bu anlamda, sigorta sektörü elini taşın altına sokabilen yegâne sektörlerden birisidir.